

Pia Viitanen sd

Kirjallinen kysymys Kaikukortti-toiminnan turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Nykyinen hallitusohjelma ja kulttuuripoliittinen selonteko korostavat sivistystä, osallisuutta, työn merkitystä ja hyvinvoinnin vahvistamista. Hallitusohjelman mukaan kulttuuripolitiikan tavoitteena on koko maan kattava ja osallistava kulttuurielämä, joka tukee yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja ihmisten mahdollisuutta osallistua kulttuuriin taloudellisesta asemasta riippumatta. Hallitusohjelmassa on tavoitteena poikkisektoraalinen yhteistyö ja -toiminta kulttuurihyvinvoinnin kysymyksissä opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kesken.

Kulttuuria kaikille -palvelun Kaikukortti-toiminta ja Kaikukanta-tietokanta toteuttavat näitä tavoitteita ja selonteossa korostettua kulttuurin jokaisen oikeutta poikkeuksellisen konkreettisesti ja kustannustehokkaasti, vahvistaen samalla hyvinvointia ja osallisuutta. Kaikukortti edistää sivistystä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja uusien näköalojen ja toivon syntymistä köyhyyttä kokeville ja taloudellisesti tiukassa tilanteessa eläville nuorille, aikuisille, perheille ja ikäihmisille. Kaikukortin avulla ihmiset voivat osallistua taide- ja kulttuuritapahtumiin ja myös moniin liikuntapalveluihin maksutta. Kulttuuriosallistuminen aktivoi ihmisiä kohti koulutusta, vapaaehtoistoimintaa ja työtä.

Kaikukortti on ainulaatuinen suomalainen Kulttuuria kaikille -palvelun valtakunnallisesti käynnistämä ja luotsaama toimintamalli, joka on kehitetty yhdessä sote-, hyte- ja kulttuuritoimijoiden sekä köyhyyden kokemusasiantuntijoiden kanssa. Kaikukortilla pienellä panostuksella saavutetaan suuri yhteiskunnallinen hyöty. Kaikukortti on 10 vuodessa laajentunut kattamaan 123 kuntaa ja 13 hyvinvointialuetta, ja uusia kuntia jonottaa mukaan liittymistä. Kaikukortti-kuntien väestöpohja on jo lähes 3,8 miljoonaa, ja Kaikukortti toimii ristiin yli kuntarajojen. Kaikukortteja on jaettu 10 vuodessa yhteensä noin 100 000 kappaletta ja Kaikukortteja on käytetty noin 270 000 kertaa ja niistä yli 20 prosenttia lasten kanssa.

Kaikukortti on urauurtava pysyvä poikkisektoraalinen malli, joka yhdistää kulttuuritoiminnan kunnissa, erilaiset sote- ja hyte-palvelut hyvinvointialueilla sekä 3. sektorin ja kirkon diakonia-työn. Toiminta on kustannusrakenteeltaan tehokas ja yksinkertainen, ja kunnat ja hyvinvointialueet koordinoivat paikallisesti Kaikukorttia sektorit ylittävänä yhteistyönä.

Kulttuuria kaikille -palvelu tukee kuntia ja hyvinvointialueita sekä Kaikukortin jakajia ja Kaikukortti-kohteita Kaikukortti-koulutuksin, kyselytunnein, viestintä- ja ohjemateriaalein sekä ylläpitämällä kansallisesti ainutlaatuista Kaikukanta-tietokantaa kulttuuriosallistumisen ja hyvinvoinnin mittaamiseen. Tietokannan avulla voidaan seurata Kaikukortin jakamista, käyttöä ja hyvinvointivaikutuksia, ja se tarjoaa arvokasta tietoa päätöksenteon ja hyvinvointipolitiikan tueksi.

Kirjallinen kysymys KK 424/2025 vp

Kaikukannan kehittäminen tukee hallituksen tavoitetta vahvistaa tiedolla johtamista ja vaikuttavuuden arviointia kulttuuripolitiikassa. Kunnat ja hyvinvointialueet osallistuvat Kaikukannan ja Kaikukortti.fi-sivuston sekä mobiili-Kaikukortin ja OmaKaiku-sovelluksen ja -käyttöliittymän ylläpito- ja tukikustannuksiin ja kustantavat paikalliset viestintämateriaalit ja pahviset Kaikukortit.

Kaikukortti-toiminnan olemassaolon ehto on Kulttuuria kaikille -palvelun mahdollisuus koordinoita, kehittää ja levittää Kaikukorttia valtakunnallisesti. Ilman valtakunnallista koordinoitua yhteinen valtakunnallinen malli ei ole mahdollinen. Tuki ja neuvonta kunnille ja hyvinvointialueille on keskeinen osa Kulttuuria kaikille -palvelun päivittäistä työtä. Palvelu huolehtii myös siitä, että toiminta on kestävää kulttuuritoimijoiden ja tapahtumajärjestäjien näkökulmasta. Kaikukortti-toiminta perustuu kulttuurikohteiden ja tapahtumajärjestäjien hyvään tahtoon, eikä Kaikukortti-käynteistä makseta korvausta. On äärimmäisen tärkeää, että Kulttuuria kaikille -palvelu pystyy huomioimaan Kaikukortti-kohteiden toiveita ja tarpeita valtakunnallisen toimintamallin kehittämisessä jatkossakin, jotta Kaikukortin käyttäminen olisi sujuvaa ja tasa-arvoisesti toteutuvaa eri puolella maata.

Kulttuuria kaikille -palvelun taustalla olevan yhdistyksen Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n opetus- ja kulttuuriministeriöltä saamaa yleisavustusta leikattiin tänä vuonna 2025 merkittävästi. Leikkaus vaikeuttaa ja estää uusien alueiden mukaan ottamista ja palvelun saavutettavuustyön jatkuvuutta, ja on johtanut palvelun henkilöstön täysimittaisiin lomautuksiin (90 päivää) tänä vuonna ja vaikeuksiin ylläpitää, levittää ja kehittää Kaikukorttia valtakunnallisesti.

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n nykyisen valtionavustuksen (164 000 euroa) palauttaminen aiemmalle tasolle (258 000 euroa) mahdollistaisi valtakunnallisen Kaikukortti-toiminnan säilymisen ja leviämisen Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen ja kulttuurin saavutettavuustyöryhmän aloitteen (2014) mukaisesti. Riittävällä rahallisella tuella Kulttuuria kaikille -palvelu pystyy jatkossakin turvaamaan sitä, että köyhyyttä kokevien ihmisten osallistuminen kulttuurielämään mahdollistuu, osallisuus vahvistuu, hyvinvointi edistyy sekä työllistymistä kohti vieviä polkuja löytyy hallitusohjelman ja kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteiden mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa, että Kulttuuria kaikille -palvelun valtakunnallinen Kaikukortti-koordinaatio ja kehittäminen sekä Kaikukanta-tietokannan kehittäminen pystytään turvaamaan Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n rahoituksen osalta pitkäjänteisesti ja siten, että Kulttuuria kaikille -palvelu pystyy jatkossakin edistämään jokaisen oikeutta kulttuuriin ja tukemaan nykyisiä ja toimintaan jonottavia alueita sekä uusia kuntia ja hyvinvointialueita Kaikukortin käyttöönnotossa, ylläpitämisessä sekä kehittämisessä?

Helsingissä 2.12.2025

Pia Viitanen sd